

CONTRIBUȚII LA ISTORICUL CASEI MUREȘENILOR

Valer RUS

”Suscrisulu, după înțelegerea ce avusem cu socia mea Maria, că fiindu încă la viéția se dau, candu voiu afla cu cale, fiicei mele Sevastia maritată Iacobu Mureșianu una parte din casele mele, în care locuesce ea acuma, și adica partea din dreapta a casei mele din Brașiovu N’ protocolului funduاری 22 piața inului, statatoria din o camaruția, din casa Nr. 20, 21, 22, 23 dimpreună cu podurile de asupra loru, una parte din celariu și șiopulu de lemne, la olaltă socotite la prețiu de 1500 fr. v. a. ad. una mie cinci sute fr. m. a. marturisescu, recunosc, și voiu recunósce în poterea acestui documentu ori și unde, ca numita parte de casa o și dăruescu de adi încolo de uricu nerevocabilu ficei mele Sevastia, ad[icã] pentru totu deuna și încă cu dreptu de folosire neatacatu, nescirbatu și ne conturbabilu ca proprietate curată, liberă și ereditară pentru ea, filii și ereditarii ei.”

Astfel intra în istorie Casa Mureșenilor, în urma unui act de donație efectuat de Dumitru Nicolau, mare negustor român brașovean către fiica sa, Sevastia, măritată Mureșianu.

Micuța clădire situată în Piața Sfatului la numărul 25 a cunoscut o istorie agitată dar glorioasă. Intrând în patrimoniul familiei Mureșianu ca dotă, adică zestre, puțini au fost cei care și-ar fi putut imagina ce destin va avea acest imobil.

Având o destinație prin excelență locativă, Casa Mureșenilor va deveni un spațiu spiritual caracterizat de prezența unor personalități precum cele ale lui Iacob Mureșianu, George Barițiu, Andrei Mureșanu și alții. În salonul mare al apartamentului s-au exersat pentru prima oară pașii celebrului dans în epocă ”Romana”, creat de Iacob Mureșianu special pentru românii brașoveni. În tumultuosul an 1848 cu siguranță versurile poeziei ”Un răsuneț” declamate de Andrei Mureșanu (vărul lui Iacob Mureșianu) au făcut să vibreze de patriotism piepturile celor adunați în casa din Piața Inului pe atunci, Piața Sfatului astăzi.

După încheierea ostilităților războiului civil de la 1848-1849, George Barițiu este obligat de autorități să renunțe la editarea celebrei ”Gazeta de Transilvania”. Printr-o înțelegere imediată, sarcina editării singurului ziar de limbă română din Transilvania este preluată de prietenul lui Barițiu, Iacob Mureșianu, care mai colaborase la realizarea periodicului și până atunci. Singura modificare vizibilă a fost transformarea numelui ziarului în ”Gazeta Transilvaniei”, modificare impusă de schimbarea licenței de editare. Din acest moment viața Casei Mureșenilor este legată definitiv de existența acestui prestigios ziar.

Redactarea ”Gazetei” în interiorul Casei Mureșenilor este completată de tipărirea acesteia în încăperea de la parterul imobilului. Din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, o dată cu trecerea sarcinii editării ziarului către Aurel Mureșianu (1847-1909), fiul lui Iacob, în cadrul imobilului

va funcționa și tipografia "Aurel Mureșianu". Astfel "Gazeta Transilvaniei" devine o afacere de familie, Aurel fiind considerat primul ziarist român profesionist din Transilvania.

Iată cum își amintea publicistul Sextil Pușcariu prima luare de contact cu casa aflată în Piața Sfatului: "Nu voi uita niciodată odaia întunecoasă unde era redacția "Gazetei", în care aveam de acum și eu intrare. Pe perețele din față al camerei spațioase era portretul în ulei al lui Iacob Mureșianu, împrejmuit cu o bandă lată, tricoloră; într-un colț, bustul turnat în ipsos al lui Andrei Mureșianu, de sculptorul (și muzicianul) Traian Mureșianu; la pereți, niște dulapuri cu volumele *in folio* ale anilor vechi ai "Gazetei" și niște divane și fotolii mari, de piele neagră, pline cu gazete, din care redactorii interni tocmai își scosese materialul". Demn de remarcat este faptul că aceste detalii au fost conservate până astăzi în mod excepțional.

Fără îndoială din perioada de glorie a "Gazetei Transilvaniei" Casa Mureșenilor devine punct de reper pentru românii din afara Brașovului. Pe adresa familiei Mureșianu sosește o bogată corespondență din toate provinciile locuite de români, aceasta stând la baza constituirii actualei Arhive a Mureșenilor, arhivă care numără peste 20.000 de documente. Accederea lui Aurel Mureșianu în Comitetul Central al Partidului Național Român din Transilvania va duce, printre altele, la transformarea ziarului în oficiu al partidului.

Tradiția orală a familiei confirmă faptul că reprezentanți de seamă ai istoriei românești au fost oaspeți în Casa Mureșenilor. Al. I. Cuza a fost cu certitudine oaspetele lui Iacob Mureșianu în casa sa din Brașov. Membri marcanti ai vieții publice românești transilvănene precum Ioan Rațiu (președintele P.N.R. din Transilvania), Vincentiu Babeș, membrii familiei Mocsony, Francisc Hossu Longin ș.a. mărturisesc în scrisorile lor de zilele petrecute la Brașov în compania familiei Mureșenilor. N. Iorga venea frecvent la Aurel A. Mureșianu, fiul lui Aurel, și se documenta în bogata arhivă de familie păstrată cu grijă de urmașii lui Iacob. Acesta din urmă va solicita, într-un celebru "Lăsământ" urmașilor săi, ca, la momentul considerat oportun, în Casa Mureșenilor să se înființeze un institut de cercetare pentru tinerii studioși români.

Solicitarea, demnă de un membru al Academiei Române (cum a fost ales Iacob Mureșianu din 1877), a fost dusă la îndeplinire de nepoții acestuia în anul 1968. Lua atunci ființă Muzeul Memorial, "Casa Mureșenilor", instituție înnoțită de un trecut glorios și obligată moral să păstreze vie memoria atâtor ilustre personalități care au contribuit la conturarea unei identități culturale specifice și valoroase precum cea a românilor ardeleni.

Anexa

"Suscrisulu, după înțelegerea ce avusem cu socia mea Maria, că fiindu încă la viață se dau, candu voiu afla cu cale, fiicei mele Sevastiea maritată Iacobu Mureșianu una parte din casele mele, în care locuesce ea acuma, și adica partea din dreapta a casei mele din Brașiovu N° protocolului funduarius 22 piața inului, statatoria din o camaruția, din casa Nr. 20, 21, 22, 23 dimpreună cu podurile de asupra loru, una parte din celariu și șiopulu de lemne, la olaltă socoiite la prețiu de 1500 fr. v. a. ad. una mie cinci sute fr.

m. a. marturisescu, recunosc, și voi recunosc în puterea acestui documentu ori și unde, ca numita parte de casa o și dăruescu de adi încolo de uricu nerevocabilu ficei mele Sevastia, ad. pentru totu deuna și încă cu dreptu de folosire neatacatu, nescirbatu și neconturbabilu ca proprietate curată, liberă și ereditară pentru ea, filii și ereditarii ei. Și totu de una dată spre împlinirea celorlora demandate de lege mi dau cu această deplina și nerevocarea mea voia și învoire, că partea susu însemnată din casa nr. 22 se întabuleze pe calea legală în protocolulu funduariu, ca proprietate a sa neînstrainarea, cu dreptu mosceniitoriu prevediuta, care dreptu de proprietate încă se întabuleze pe numele filiei mele Sevastia Iacobi Mureșianu fără ca eu se mai fiu întrebatu seu consultatu la această întrebare.

Noi suscrișii ereditori ai părinților noștri recunoscem și vom recunosc nerevocaveru ori și unde, că această dăruire însemnată mai susu, făcută cum s'a disu mai susu de părintele nostru Demetriu S. Nicolau sororei noastre Sevastia Iacobi Mureșianu, e legală și dreptă, și ne damu și noi învoirea noastră la întabularea tocma în sensulu de mai susu exprimat din partea parintelui nostrum fără ca se mai fiu întrebați seu consultați.

Eu Sevastia Iacobi Mureșianu primescu această daruire cu declarațiunile parintelui meu și cu declarațiunile fratelui și sororei mele precumcă și recunoscerea dreptului meu de proprietate pe partea susnumită de casă cu toată mulțiamita.

Spre documentarea și întărirea acestora cu toată validitatea legală suscriemu acestu Documentu cu propriile noastre suscrieri în facia a două marturii chiamate și suscrise spre scopulu acesta.

Brașiovu în 20/4 1860

*Dimiter Nicolau
Maria Nicolau
Elena G. Ioan
Sevastiană Marosianu*

*Giorg Dobrints
Johann Roth*

Arhiva Mureșenilor, dos. 23, doc. nr. 15468; 2 exemplare a câte 2 file (unul în lb. germană, unul în lb. română)